

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Institutionum Juris Canonici Sive Primorum totius Sacrae
Jurisprudentiae Elementorum. Libri Quatuor**

Febeo, Francesco Antonio

Coloniæ Agrippinæ, 1704

VD18 13560743-001

Tit. III. De Advocatis, & Procuratoribus

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63052](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63052)

14. Inde fit, aliqua reperiri, quæ possunt esse vel meri imperii vel mixti, juxta diversitates circumstantiarum, in quibus exercentur, ut puta excommunicatio, quæ ex publica causa imponitur contra rebelles vel contumaces, est meri Imperii; at si feratur ad instantiam partis, esse mixti Imperii tradit Panor. in *c. Cum contingat* 13. *de foro compet. num. 17.* & sic de pluribus aliis.

15. Utraque species Imperii, imo & ipsa simplex jurisdictio habet varios gradus, qui videri possunt latè expositi ac declarati in *Jurisditionum divisione*, quæ posita est in fine lib. 1. Digestorum, & apud Panor. in *cap. Quod ferdem* 10. *de off. Jud. ord. n. 5.* & seq. ubi etiam tractat de eorundem delegabilitate.

T I T. III.

De Advocatis, & Procuratoribus.

1. Post Judicem consideranda etiam est in Judiciis Advocatorum & Procuratorum persona, quorum auxilio plerumque actiones exercemus. Est autem Advocatus, qui pro altero coram Judice causam suscipit, ejusque defensionem ac patrocinium, suggerendo ea quæ juris sunt, præstat; unde voce juridica dicitur postulare, ut constat ex tota Decretalium, ff. & Co-

Codicis rubr. *de postulando* : quia scilicet suggestis rationibus postulat à Judice, ut Clienti suo jus reddatur.

2. Advocatus debet esse in litteris eruditus ut patrocinia desiderantibus præstare possit ex *l. 2. Cod. de postulando* juncta *ibid. glos. ejusque* officium est ut nihil quod causa desiderat omitat, temperet se ab injuriis, litem ex industria non protrahat, juxta textum expressum in *l. Quisquis 6. Cod. eod.* Item mendaciis, aliisque malis artibus non utatur, ad quarum periculum evitandum prohibitum est, ne Advocatus pactum ineat cum Cliente de emolumento sibi certæ partis acquirendo ex negotiis quæ tuenda susceperit ex *l. Si quis 5. C. cod. & l. sumptus 53. ff. de pactis*, quamvis ex ead. lege liceat dare justum stipendium Advocato ratione operæ ab ipso præstitæ, quod idem constat etiam ex *l. 1. §. si cui cautum est. ff. de variis & extraord. cognitionib.* Demum causam injustam, & improbabilem non suscipiat: unde olim in singulis causis ab initio jurare tenebantur Advocati, se non suscipere causam improbam defendendam, nec in tota lite ullam probationem exacturos, nisi quam pro veritate putaverint esse necessario exhibendam, ut patet ex *l. Rem non novam 12. §. Patroni C. de judiciis*, ex toto *tit. C. de jurejur. propter calumniam dante.* Quod utrum & quomodo nunc servetur in

pra-

praxi, consulenda est particularium regionum consuetudo.

3. Munus Advocati suscipere possunt quotquot positivè non prohibentur. Prohibentur autem quidam de jure civili, ut videri potest apud Juristas in rubr. ff. & C. de postulando: quidam etiam de jure Canonico, inter quos primo recensentur Clerici, qui coram Judice laico postulare non possunt, etiam si minoribus tantum Ordinibus sint initiati, si stipendiis Ecclesiasticis sustententur: nisi propriam causam, vel Ecclesiæ suæ fuerint persecuti, aut pro conjunctis vel pro miserabilibus fortè personis, quæ proprias causas administrare non possunt, ut expressè habetur in c. 1. & ult. de postulando, ubi etiam decernitur, ut si Clericus aliquis contra Ecclesiam, à qua beneficium obtinet, pro extraneis, Advocatus vel Procurator esse præsumit, tamquam ingratus possit (maximè si Clericus sit ejusdem Ecclesiæ) beneficio hujusmodi spoliari. Prohibentur etiam postulare Religiosi, quamvis Clerici non sint, sive coram Judice laico, sive coram Ecclesiastico, nisi fortè id Monasterii exposcat utilitas, & Abbatis mandatum interveniat. c. ex parte 2. eod.

4. Procurator propriè dicitur, qui aliena negotia mandato Domini suscipit & administrat. l. 1. ff. de procuratorib. Si quis enim ea gerit sine tali mandato, is propriè non Procurator, sed

fed negotiorum gestor appellandus est , ut sumitur ex toto tit. ff. de negotiis gestis : sicut & ex eadem ratione Curator aut Tutor non dicitur procurator , quia non mandato Domini , sed ex voluntate Testatoris , aut ex decreto legis, seu Magistratus aliena negotia administrat. Differt quoque Procurator ab Advocato, quod Advocatus propriè non gerit aliena negotia, sed solum pro alterius causa dicit , allegando ejusdem causæ merita. Si quis autem in se suscipiat administranda negotia alicujus Universitatis , seu Communitatis cum ejusdem mandato ; is speciali vocabulo appellatur Syndicus , de quo est expressa rubr. in Decretalibus.

5. Procuratorum alii sunt extrajudiciales, ii videlicet , qui ad aliena negotia extra judicium tractanda de mandato Domini constituuntur , de quibus sermo est in toto tit. ff. de C. mandati. Alii judiciales , qui de mandato Domini constituuntur ad tractanda negotia judicialia , & dicuntur Procuratores ad lites , de quibus potissimum hic sermo erit. Rursus utrique vel constituuntur universaliter ad tractanda omnia alterius negotia , & sic dicuntur Procuratores universales , seu generales , ac constitui aliquando solent adjecta clausula *cum libera* , hoc est cum plena potestate agendi omnia, quæ Dominus potest, excepta facultate donandi,

di, ex *l. Procurator 58. ff. de Procurator*. Vel constituuntur tantummodo quoad aliquam certam litem, aut particulare negotium, & sic vocantur Procuratores speciales.

6. Procuratorem constituere regulariter nemo cogitur, etiamsi ad Judicem citatus comparere non possit, detentus v. g. ab aliqua gravi infirmitate, aut alio justo impedimento, quod diuturnum non sit, & causa differri possit, supposito quod ipsa causa sit gravis, cui personaliter interesse citato expediat, ut sumitur ex *cap. querelam 2. de Procurat. & l. questum 60. ff. de re judicata*. Excipi tamen debet, si persona aliqua sit talis qualitatis aut dignitatis, ut personaliter comparens terrori futura esset Judici aut adversario, in quo casu Procuratorem cogitur constituere, ex *l. quicumque 25. Cod. de procurat*. Cogitur etiam Monasterium quando contra illud agitur, ex *cap. cum venissent 2. de in integrum restitut.* imo & si Monasterium ipsum agat, quia expedit pro parvo incommodo à strepitu causarum Servos Dei esse quietos, *c. un. de Syndico*. Item cogitur excommunicatus, quando contra illum agitur, & ipse personaliter comparere non potest ratione censuræ, *cap. intelleximus 7. de Judiciis*, quia non debet commodum à sua malitia reportare. Dixi quando contra illum agitur: ut enim agat ipse excommunicatus, sicut personaliter non ad-

mitti-

mittitur, ita nec per Procuratorem, ut colligitur ex *cap. fin. de procurat.* Nam qui facit per alium; est perinde ac si faciat per se ipsum, *c. qui facit 72. de reg. jur. in 6.*

7. Quemadmodum autem juxta dicta nemo regulariter cogitur, ita & quicumque regulariter potest Procuratorem in sua causa constituere quoad res quarum sit Dominus, nisi expressa lege prohibeatur. Prohibetur autem de jure Canonico ab agendo excommunicatus, ut diximus: & de jure civili nequit constituere Procuratorem ad lites Minor tutorem, aut Curatorem non habens, qui per se stare in judicio non possit, exceptis quibusdam casibus, ut in actione injuriarum &c. de quibus sermo est in *l. filius familias 8. ff. de procurat.* & exceptis causis beneficialibus, aliisque spiritualibus, super quibus annum ætatis quartumdecimum egressus stare potest in judicio ad agendum, & defendendum, per se vel per Procuratorem, quem ad hoc constituendum decreverit, nulla quoad hoc habita ratione assensus patris, etiamsi sub potestate Patris existat, ex *cap. fin. de Judiciis in 6.* Quod si intra decimumquartum annum existat, tunc pro eisdem causis non poterit ipse per se stare in judicio; sed si fuerit major infante, hoc est septennio, Procuratorem constituere potest cum autoritate Episcopi aut Officialis ejusdem, vel per ipsum

Epi-

Episcopum , ejusdemve Officiale dandus illi erit Curator ad lites hujusmodi exercendas , ex eod. *c. fin. de judiciis in 6.*

8. Eodem modo Procurator quilibet dari potest , nisi certa lege prohibeatur , sicut de jure Canonico prohibentur Clerici , & Regulares , ut supra dictum fuit de Advocato *num.*

3. Et cum munus Procuratoris in judiciō contineat tantummodo purum ministerium absque ullo jure , potest constitui etiam laicus in causis spiritualibus , tum ad agendum , tum ad defendendum in judicio , *cap. 1. de procurat. in 6.* Idque procedit sive præsens sit qui constituitur Procurator , sive sit absens , dummodo consentiat constitutus , ut sumitur ex *cap. licet 7. eod. in 6.* Rursus idem procedit sive constituatur Paterfamilias , sive filiusfamilias etiam sine Patris consensu , dummodo ætatem legitimam habeat , hoc est major sit 25. annis : ea enim ætas est , quæ in Procuratore ad lites requiritur , quamvis in Procuratore ad negotia extrajudicialia satis sit 17. annos complevisse , ex *cap. qui generaliter 5. eod. in 6. & §. eadem lege circa finem inst. quib. ex causis manumittere non licet.* Romæ tamen sufficit etiam ad lites 20. annos excessisse , ex *Statuto Urbis lib. 1. cap. 47.*

9. Demum sicut quilibet regulariter Procurator constitui , & quilibet regulariter constituere Procuratorem ; ita & quælibet causa regulari-

lariter agi per Procuratorem potest, nisi expressè prohibeatur. Prohibetur autem causa criminalis, ad quam Procurator sive ad accusandum, sive ad defendendum non admittitur, ex cap. *veniens* 15. de accusationibus. & ex l. *penult.* §. *ad crimen* ff. de publicis judiciis: nisi tamen pro actione injuriarum constituatur ab illustri persona. cap. *absens* 18. §. *nisi* 3. quest. 9. & l. *fin.* C. de injuriis. aut nisi agatur de levi crimine, & non excedente pœnam relegationis, juxta l. 1. ff. *an per alium causa appellationum* C. aut nisi agatur etiam de gravi crimine, sed civiliter, ex c. *tua* 5. de procurat. & c. *super his* 16. in fine de accusationibus: aut demum nisi procurator accedat non tam ad defendendum Reum, quam ad excusandam ejus absentiam, ex cit. c. *veniens*, & l. *servum* 33. §. *publice* ff. de procurat. juncta ibid. glos. v. *defensio*, in quibus casibus per citata jura admittitur procurator.

10. In officio Procuratoris potissimum, quod attenditur, est mandatum Domini, sine quo regulariter nemo tamquam procurator ad agendum admittitur, cap. 1. de procurat. exceptis consortibus ejusdem litis ex l. 2. Cod. de consortibus ejusdem litis, & exceptis conjunctis personis enumeratis in l. *sed & hæc* 35. ff. de procurat. scilicet parentibus, filiis, licet sint in potestate, fratribus, affinibus &c. cui etiam consonat c. *nonnulli* 28. in fine de rescr. Dixi ad agendum.

qui

quilibet enim qui legitimè stare possit in iudicio potest in se suscipere defensionem Rei, etiam absque ejusdem mandato, modò satsidet, hoc est fidejussoribus datis promittat iudicatum solvi pro litis æstimatione, ex §. penult. instit. de satsdationibus, & l. qui proprio 46. §. 2. & 3. ff. de procurat.

11. Sed & ejusdem mandati fines diligenter servandi sunt, ex l. diligenter 5. ff. mandati, adeoque nequit Procurator, nisi ea negotia administrare, quæ in mandato expressa sunt, aut sine quibus negotia expressa administrari non possent. Hoc autem adeo procedit, ut etiam constitutus generaliter Procurator ad omnia negotia, non propterea possit ea administrare, quæ speciale mandatum requirunt, (quæ qualia sint, videri possunt apud Gloss. in cap. qui ad agendum 4. de Procurat. in 6. aliofque Doctores ibid.,) quamvis in mandato procuratorio contineatur clausula generalis, ut omnia tractare possit etiam speciale mandatum exigentia: talis enim clausula relatè ad ejusmodi negotia habetur pro non adjecta; nisi tamen simul cum tali clausula specificati particulariter essent aliqui articuli speciale mandatum exigentes, in quo casu posset procurator ille tractare tum illos articulos expressos, tum alios speciale mandatū exigentes, dummodo non sint majores & graviores expressis, ut

ut sumitur ex cit. c. qui ad agendum, & ex Clem. 2. eod. quibus etiam concordat cap. sedes 15. de rescr.

12. Effectus mandati procuratorii est, ut domino profit aut noceat id quod à Procuratore gestum est, supposito quod in eo fines mandati non excefferit: secus autem, si excefferit. Quod si idem Procurator etiam intra fines mandati aliquid gesserit per dolum aut fraudem in præjudicium Domini, succurritur Domino per actionem mandati, ita ut scilicet Dominus agere contra Procuratorem possit id, quod sui ipsius interest. Sumuntur hæc ex l. si Procurator 10. Cod. de Procurat. & l. licet 42. ff. eod.

13. Alius quoque ejusdem mandati effectus est, ut Procurator per se ipsum debeat officium suum exequi, nec possit alium substituere, nisi Dominus litis factus sit, (quemadmodum fieri censetur post litem contestatam); aut nisi datus sit Procurator in rem suam, seu ad suum emolumentum, ut puta si Dominus ei actiones suas quoquomodo cesserit; aut nisi à Domino potestatem habeat substituendi. Hæc tamen intelligenda sunt de Procuratore ad judicia; Procurator enim datus ad negotia extrajudicialia potest liberè quodcumque aliū deputare. Constant hæc omnia ex cap. 1. de procurat.

121. 6.

14. Po-

14. Potestas, & officium Procuratoris sive ad judicia sive ad negotia dati tribus modis expirare potest. Primò enim finitur mutuo Domini, & Procuratoris assensu, quia omnes res, per quascumque causas nascitur, per easdem dissolvitur, *cap. 1. de reg. jur. & l. nihil tam naturale 35. ff. eod.* Secundò finitur per mortem ipsius Procuratoris, cujus officium ad hæredem non transit, cum in eo videatur electa industria personæ, ex *l. mandatum 57. ff. mandati.* Tertiò per mortem Domini, quamvis si per ejusdem mortis ignorantiam mandatum impletum sit, competat Procuratori actio utilitatis causa, ex *l. inter causas 26. ff. eod.* In casu autem quo aliquis constitutus sit Procurator pro Ecclesia aut beneficio à Prælato, qui Prælatus post litem contestatam aut post negotium inceptum moriatur, tunc ex alia quoque speciali ratione cessat Procuratoris officium etiã quoad cœpta negotia, juxta textum in *Clem. fin. de procurat.* quia scilicet Sede vacante, nihil innovari debet, ut constat ex toto tit. *Ne sede vacante aliquid innovetur.*

15. Præterea cessat potestas Procuratoris ad lites per revocationem ejusdem, quæ ante litem contestatam potest liberè à Domino fieri, ex *l. ante litem 16. ff. de procurat.* secus autem post litem contestatam, quia tunc Procurator cum sit factus Dominus litis, non potest invitus revo-

O

cari

cari nisi iusta causa intercedat, puta inimicitia morbus &c. ex *l. post litem* 17. & *seqq. ff. eod. de procuratoribus* 22. C. eod. & *c. quamvis* 2. eod. tit. in 6. quamvis etiam in casu, quo Procurator revocari non possit, non prohibeatur Dominus personaliter adesse suæ causæ una cum eodem Procuratore, maximè si de collusionem timeatur, ut notatur expressè in eod. *c. quamvis*. Ut autem revocatio valida sit, debet legitimè pervenire ad notitiam Procuratoris revocati, ut sumitur ex *ex insinuatione* 3. *de procurat.* imo & ad notitiam Judicis, & Adversarii. ex *cap. mandato* 1. eod.

16. Excipitur tamen ab hac generali regula casus, in quo Procurator facultatem habens à Domino, re integra alium Procuratorem substituatur: hic enim Procurator substitutus revocari non potest à Procuratore substituente per mandatum susceptum, etiam si idem substitutus nondum fuerit usus tali mandato, nisi ipse substituens habeat à Domino non solum facultatem substituendi, sed etiam facultatem revocandi, juxta *c. Is qui* 3. *de procur.* in 6. substitutus enim alium, censetur functus officio suo, quamvis in delegato Sedis Apostolicæ vires suas alteri committente aliud censeatur, cui possit re integra revocare subdelegatum, ut notatur in eod. *cap. is qui*, & supra dictum fuit nobis in præced. tit. num. 9. Ratio discrimina-

esse potest; quia delegatus Principis ad aliquam causam, sicut & delegatus inferioris Ordinarii ad aliquam universitatem causarum, habet à lege potestatem subdelegandi, unde censetur quasi Ordinarius ut etiam supra dictum est *tit. preced. num. 10. & seq.* At Procurator ad lites, re integra, seu ante lites contestationem, si quam potestatem habet substituendi, eam non habet à lege & stabiliter, sed solum ab homine & transeunter ad unum actum, quo expleto jam censetur functus officio suo.

17. Hinc à contrario sensu infert Layman. in *cit. cap. is qui*, si aliquis Procurator post lites contestationem alium suo jure substituere, ut potest ex supradictis *num. 13.* posse ipsum revocare, causamque reassumere, si substitutus nondum usus sit mandato: quia post lites contestationem habet non ab homine, sed à lege potestatem substituendi; si autem usus sit mandato, non potest ipsum invitum revocare, nisi justa causa intercedat, quemadmodum paulo ante diximus de potestate Domini in ordine ad revocandum Procuratorem.

18. Quæ dicta sunt de revocabilitate Procuratoris ad lites, intelligi cum proportione etiam debent de Procuratore à Domino constituto ad negotia extrajudicialia: quia & ipse revocari à Domino potest, quamdiu res est

integra : quod si res non sit integra , justa revocationis causa intercedat necesse est ad effectum revocationis. Item ut ejus revocatio valida sit , requiritur ut ad Procuratoris revocari notitiam perveniat, ex *l. si mandassem 15. ff. mandati*: & insuper si Procuratio sit circa negotium tractandum cum certa persona , cujus interest sit scire constitutionem aut revocationem Procuratoris , necessarium quoque erit , ut eadem personæ innotescat Procuratoris facta revocatio.

19. Excipitur tamen ab hac regula Procurator constitutus ad matrimonium contrahendum. Si enim antequam contrahat, à Domino revocetur, contractum postea matrimonium nullum est, etiamsi revocatio tam Procuratori, quam illi personæ, cum qua contractum esse fuerit penitus ignorata , cum illius confessio defecerit, sine quo firmitatem habere nequit, juxta textum expressum in *c. fin. de procurat.*

T I T. IV.

De in jus vocando, & contumacia.

1. PRæmissa generali notitia principalium personarum , quæ judiciis interveniunt, agendum modò est de ipso ordine judiciali, & primò de quibusdam præparatoriis , quæ